

Powstało konsorcjum do budowy radioteleskopu

7 listopada 2012

Dziewięć uczelni wyższych i instytucji naukowych weszło w skład powołanego we wtorek w Gdańsku konsorcjum, które chce zbudować w Borach Tucholskich największy w Europie radioteleskop i utworzyć Narodowe Centrum Radioastronomii i Inżynierii Kosmicznej.

Dyrektorem konsorcjum został prof. Andrzej Kus z Centrum Astronomii UMK, który jest inicjatorem przedsięwzięcia. Jak powiedział dziennikarzom prof. Kus radioteleskop, który będzie sercem Narodowego Centrum Radioastronomii i Inżynierii Kosmicznej będzie mieć z założenia co najmniej 90 m średnicy. „Mamy jednak nadzieję, że uda nam się zbudować urządzenie o wielkości 120 metrów: byłby to największy radioteleskop w Europie i jeden z największych na świecie” – powiedział prof. Kus.

Jak dodał, w tej chwili polscy naukowcy zajmujący się astronomią, korzystają głównie z radioteleskopów zlokalizowanych poza granicami kraju. Zaznaczył, że posiadając własny silny radioteleskop, polscy naukowcy mogliby „wejść w nurt światowej nauki”. Dodał, że z wykorzystaniem urządzenia można będzie prowadzić badania m.in. z dziedziny kosmologii, w tym ewolucji wszechświata ale też fizyki cząstek elementarnych czy chemii kosmicznej.

Prof. Kus wyjaśnił, że radioteleskop o wielkości 120 metrów pozwoliłby zbierać dane z miejsc oddalonych od Ziemi o miliardy lat świetlnych, w tym także sięgających początku Wszechświata.

W skład konsorcjum, które będzie zabiegać o budowę urządzenia, weszły toruński Uniwersytet Mikołaja Kopernika, Politechnika Gdańska, krakowski Uniwersytet Jagielloński, Uniwersytet

Zielonogórski, bydgoski Uniwersytet Techniczno-Przyrodniczy, Poznańskie Centrum Superkomputerowo-Sieciowe działające przy Instytucie Chemii Bioorganicznej PAN oraz trzy stołeczne instytucje: Wojskowa Akademia Techniczna, Centrum Badań Kosmicznych PAN i Centrum Astronomiczne im. Mikołaja Kopernika PAN.

Prof. Zbigniew Sikora z Politechniki Gdańskiej, który został we wtorek wybrany na wicedyrektora konsorcjum poinformował dziennikarzy, że budowa radioteleskopu jest tylko jednym z przedsięwzięć, które złożą się na Narodowe Centrum Radioastronomii i Inżynierii Kosmicznej. Dodał, że w planach jest budowa ośrodka, który skupiałby młodych zdolnych badaczy zajmujących się kosmosem.

Jego zdaniem ośrodek taki – wykorzystujący dane dostarczone przez radioteleskop – mógłby powstać na terenie Politechniki Gdańskiej, która dysponuje bardzo dobrym sprzętem informatycznym.

Jak wyjaśnił prof. Sikora, budowa radioteleskopu i towarzyszących mu obiektów miałaby kosztować szacunkowo około 350-400 mln zł. Konsorcjum chce zdobyć środki na inwestycję przede wszystkim z funduszy unijnych: dopiero będzie o nie aplikować. Członkowie konsorcjum chcieliby, aby radioteleskop rozpoczął pracę na przełomie 2016 i 2017 roku.

Radioteleskop miałby zostać zbudowany na terenie Borów Tucholskich; wstępnie na miejsce jego budowy wybrano miejscowość Dębowiec (woj. kujawsko-pomorskie). Jak wyjaśnił prof. Kus, Bory Tucholskie są dobrą lokalizacją, bo radioteleskop najefektywniej będzie pracował w miejscu o jak najmniejszej liczbie zakłóceń radiowych – czyli jak najbardziej oddalonym od wszelkich nadajników i innych urządzeń radiowych.

„Musi to być także miejsce, co do którego istniała by pewność, że w jego pobliżu w przyszłości nie będzie rozwijał się

przemysł. Ważne są też dobre warunki pogodowe” – wyjaśnił prof. Kus, dodając, że decyzja co do lokalizacji radioteleskopu zostanie podjęta w przyszłym roku.

Prof. Kus dodał, że największy radioteleskop działający w tej chwili w Europie znajduje się w pobliżu Bonn i ma 100 metrów średnicy. „Kolejne pod względem wielkości tego typu urządzenie ma 76 metrów i znajduje się w Anglii. Jest to jeden z najstarszych tego typu instrumentów, ma około 50-60 lat, służył wielu generacjom astronomów i wciąż jest dobry: to jest przykład na to, iż inwestowanie w taką dziedzinę i dobry sprzęt ma sens” – powiedział prof. Kus.

Obecnie największy w Polsce i jednocześnie środkowej Europie 32-metrowy radioteleskop o nazwie „Kopernik” (powstał w 1994 r.) znajduje się w Piwnicach niedaleko Torunia.

Opracowanie: aks, ls, mow, krf

Źródło: [PAP – Nauka w Polsce](#)